

2019

Natuurtoets

Rho Adviseurs

An de Boerbrink te Westerbork

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Natuurtoets Rho Adviseurs An de Boerbrink te Westerbork

Gorredijk, april 2019

In opdracht van:
Rho adviseurs

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Autorisatie:
Dhr. E. P. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© **Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:**
Bureau FaunaX (2019). Natuurtoets Rho adviseurs / An de Boerbrink te Westerbork. Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	3
1.3	Onderzoeksopzet	3
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	4
2	RESULTATEN QUICKSCAN	5
2.1	Flora.....	5
2.2	Vogels	6
2.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	6
2.2.2	Overige (broed)vogelsoorten.....	8
2.3	Zoogdieren	8
2.3.1	Vleermuizen	8
2.3.2	Overige zoogdieren.....	9
2.4	Vissen, reptielen & amfibieën en ongewervelden.....	10
2.5	Gebiedsbescherming.....	10
2.6	Houtopstanden	10
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
3.1	Overzicht beschermde soorten	11
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	11
3.2.1	Houtopstanden	11
3.2.2	Jaarrond beschermde nestplaatsen	11
3.2.3	Algemene broedvogels.....	11
3.2.4	Vleermuizen	12
3.2.5	Zorgplicht	12
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	12
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	13
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Vogels en verstoring	- 1 -
	Vrijgestelde soorten provincie Drenthe.....	- 1 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
	Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
	Natura 2000-gebieden	- 3 -
	Wnb Houtopstanden.....	- 3 -
	NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

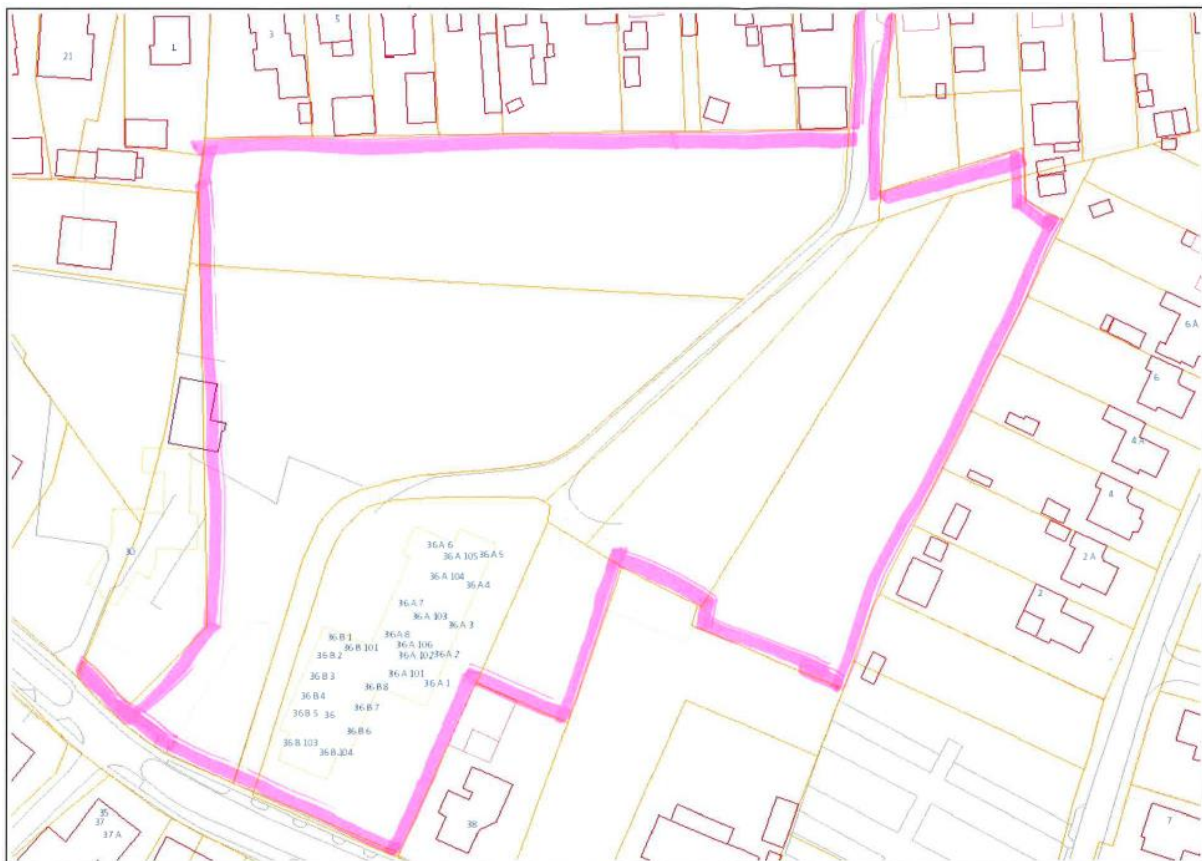
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Hunebouw en de gemeente Midden Drenthe zijn voornemens het bouwplan 'An de Boerbrink' te realiseren in Westerbork. Het plan bestaat uit woningbouw (het meest actuele plan omvat 37 woningen, voornamelijk twee-onder-een-kap-woningen) in combinatie met centraal in het plan een groene/blauwe zone. Figuur 1 geeft de afbakening van het plangebied weer en figuur 2 de ligging.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving. Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenumen plannen op deze waarden.

Figuur 1.1. Afbakening van het plangebied (gegevens opdrachtgever)

Figuur 1.2. Het plangebied voor het bouwplan 'An de Boerbrink' te Westerbork (rood gemarkeerd). Bron:

www.bing.com/maps.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Rho Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (*expert judgement*). Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op vrijdag 22 maart 2019 en vond plaats op een middag met lente achtige weersomstandigheden (ca 15°C, windkracht twee tot drie, zonnig). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur, ganzengedooggebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het onderzochte plangebied bestaat uit meerdere percelen in een groene kern in het dorp Westerbork. De locatie wordt doorsneden door een onverharde weg. Deze weg kent een smalle berm die schraal is begroeid. Ten noorden van deze weg zijn louter weides aanwezig, waarop paarden en pony's grazen. Aan de Hoofdstraat ligt ten westen van de onverharde weg een strook bestaande uit zand en puin met twee bomen, in deze zone was reeds begonnen met de aanleg van de nieuwe verharde weg. Hoewel op de westrand van het plangebied in figuur 1.1 en 1.2 nog een gebouwtje te zien is, is deze in de huidige situatie niet meer aanwezig. Ten zuiden en oosten van de onverharde weg kent het plangebied een gevarieerde samenstelling. Er zijn aanwezig: een speeltuintje, enkele weides, enkele kleinere braakpercelen, een rij eiken op een door schapen begraasd perceel, een groepje van drie oudere eiken in een brede berm en een houtwal.

Het voorlopige planvoornemen bestaat uit het realiseren van 37 grondgebonden woningen, waarvan het merendeel uit twee-onder-een-kap-woningen zal bestaan. De huidige onverharde weg wordt deels verlegd en omgezet naar een verharde weg. Centraal op het terrein voorziet het huidige plan in een groen/blauwe zone (vijver en bomen). Ook langs de weg zijn nieuwe bomen voorzien.

Figuur 1.3. Impressie van het plangebied.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

De flora van het plangebied bestaat uit de weiden, speeltuin, bermen, braakpercelen, enkele bomen en houtwallen. De bomen uit het plangebied bestaan voornamelijk uit eiken en esdoorns. De weides worden begraasd door schapen (oostzijde) en paarden en pony's (noordzijde). Deze weiden bestaan voornamelijk uit Engels raaigras, met zeer enkele algemene kruiden als madelief. In de onverharde delen van het plangebied (zoals de speeltuin, houtwallen en bermen) zijn de volgende soorten waargenomen: bonte dovenetel, hulst, Engels raaigras, madelief, paardenbloem, paarse dovenetel, duizendblad, boterbloem (spec.), driekleurig viooltje, hondsdraf, paarse dovenetel en brandnetel. Afwijkend is een braakstrook die tegen de bebouwing van Hoofdstraat 38 aan ligt. Deels is dit perceel verruigd, met soorten van voedselrijke bodem als braam, pitrus en plaatselijk ook riet. Aan de zuidzijde (tegen de bebouwing aan) is met het realiseren van de bebouwing van Hoofdstraat 38 gebiedsvreemd (geel) zand opgebracht. Hier groeien soorten als klein hoefblad, reukloze kamille en guldenroede.

Waargenomen soorten bestaan voornamelijk uit ruderaal soorten of soorten uit akkergemeenschappen, echter allemaal soorten die voorkomen op voedselrijke plaatsen. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Aangezien de waargenomen soorten duiden op voedselrijke omstandigheden, ontbreekt geschikte biotoop voor beschermde plantensoorten. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze voorwaarden wordt binnen het plangebied niet voldaan.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten en effecten op deze soorten ten gevolge van de werkzaamheden kunnen door een gebrek aan geschikte standplaatsen worden uitgesloten.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied, links klein hoefblad, rechts driekleurig viooltje.

Figuur 2.2. Impressie van de het groepje oudere eiken.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en bossen, als het gaat om nestplaatsen van uilen of roofvogels. In de rij eiken aan de noordzijde van het plangebied is echter een nest van een ekster aanwezig (zie figuur 2.3). De locatie is weergegeven in figuur 2.4. Er kon niet worden vastgesteld of uitgesloten dat deze gebruikt werd door ekster. Hoewel een nest van een ekster in de meeste gevallen niet jaarrond beschermd is, worden deze nesten ook wel door soorten als ransuil en boomvalk gebruikt. Dit zijn beide vogelsoorten waarvan de nestplaats wel jaarrond beschermd is.

Bij de oudere eiken werd een zingende spreeuw waargenomen. Spreeuw maakt zowel gebruik van nestplaatsen in bomen als gebouwen. Westerbork is groen van karakter, waardoor verwacht wordt dat er voor deze soort voldoende alternatieven beschikbaar zijn.

Nesten van soorten als gierzwaluw, huismus of kerkuil worden over het algemeen aangetroffen in bebouwing. Bebouwing is in het plangebied niet aanwezig. Bij de woningen ten noorden van het plangebied werden huismussen waargenomen. Het plangebied is vrij open, met geen groenblijvende of doornachtige struiken. Een functie als leefgebied van huismus kan om die reden worden uitgesloten.

Figuur 2.3. Nest van ekster, in de rij eiken aan de noordzijde van het plangebied.

Figuur 2.4. Locatie van het aanwezige eksternest aan de noordzijde van het plangebied.

2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten

Naast jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze nesten zijn wel beschermd tijdens het broedproces. Tijdens het veldbezoek werden vink, spreeuw en houtduif aangetroffen. Verspreid over het plangebied zijn mogelijkheden voor broedvogels aanwezig, daarnaast worden meer broedvogelsoorten verwacht. Met name de bomen, de houtwal en het braakperceel bieden goede nestmogelijkheden voor broedvogels.

- Aan de noordzijde van het plangebied is een (oud) eksternest aanwezig. Deze nestlocatie kan ook gebruikt worden door soorten als ransuil en boomvalk. Dit zijn beide soorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is. Voorkomen hiervan kan niet worden uitgesloten.
- Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedseizoen.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. In het groepje oudere eiken zijn holtes aanwezig, welke potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. In de rij eiken aan de noordzijde zijn in diverse bomen holtes potentieel geschikt als verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Deze locaties zijn weergegeven in figuur 2.6. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kan daarom niet worden uitgesloten. Soorten als rosse vleermuis, watervleermuis en in de regio Westerbork ook baardvleermuis zouden de aanwezige holtes kunnen benutten als verblijfplaats.

Naast verblijfplaatsen van vleermuizen, kunnen ook vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen een beschermde status hebben als deze van essentieel belang zijn voor het in stand houden van een verblijfplaats. Als vliegroute worden afhankelijk van de soort waterlichamen, bosranden, bomenlanen of gebouwen gebruikt. Door de voorgenomen werkzaamheden kunnen geen potentiële vliegroutes worden doorbroken. Negatieve effecten op eventuele vliegroutes kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.5. Voorbeelden van aanwezige bomen in het plangebied met holtes die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (links groepje oudere eiken, rechts rij eiken aan de noordzijde van het plangebied).

Figuur 2.6. Locaties van de bomen met holtes die voor vleermuizen potentieel geschikt zijn als verblijfplaats

2.3.2 Overige zoogdieren

Het voorkomen van beschermde zoogdieren die geen vrijstelling genieten kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen. Binnen het plangebied is voor wat betreft vaste rust en verblijfplaatsen geen geschikt habitat aanwezig voor soorten als de das, de otter, de boommarter, en de waterspitsmuis. Het plangebied kent een agrarisch karakter en wordt omringd door bebouwing. Voor een soort als das is er ook teveel verstoring door recreatie aanwezig. Binnen het plangebied kunnen wel andere beschermde (vrijgestelde) zoogdiersoorten voorkomen, zoals enkele (spits)muisensoorten. Op de braakpercelen werden diverse muizenholletjes aangetroffen.

- Het is niet uit te sluiten dat in het groepje van drie oudere eiken of de rij eiken aan de noordzijde van het plangebied verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig zijn.
- Het is op voorhand uit te sluiten dat er essentiële vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn.
- Er komen naar alle waarschijnlijkheid andere beschermde zoogdiersoorten voor waarvoor een provinciale vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen.

2.4 Vissen, reptielen & amfibieën en ongewervelden

Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten van de overige diergroepen kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (NDFP) en habitateigenschappen. Door de afwezigheid van geschikt voortplantingswater in en buiten het plangebied, is het uitgesloten dat er in het plangebied beschermde amfibieën, vissen, molusken of libellen(larven) voorkomen. Het voorkomen van andere beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten, bijvoorbeeld op basis van de afwezigheid van waardplanten van beschermde vlindersoorten. Binnen het plangebied kan eventueel landhabitat van vrijgestelde diersoorten voorkomen, zoals gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander.

- Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van (zwaarder beschermde) diersoorten uit de overige diergroepen kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen naar alle waarschijnlijkheid licht beschermde amfibieënsoorten voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in geval van ruimtelijke ontwikkelingen.

2.5 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied. Het plangebied valt niet onder de EHS/NNN of Natura2000 en is niet aangewezen als ganzenfoeragegebied of weidevogelgebied.

- Voor wat betreft het plangebied is er geen sprake van gebiedsbescherming.

2.6 Houtopstanden

Als er een houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- of herplantingsplicht. In het geval van de beoogde werkzaamheden zou het mogelijk zijn dat er drie oudere eiken, een rij van ca 10 eiken en een kleine oppervlakte bosschage worden verwijderd, welke niet vallen onder een meldplicht/herplantplicht van de wet natuurbescherming. Gemeenten hanteren soms andere regels als het gaat om herplantplicht en begrenzing van het gebied 'buiten de bebouwde kom' (anders dan die in de Weg- en verkeerswet). Bij twijfel kan hierover bij de gemeente Midden Drenthe informatie worden aangevraagd.

- Er kan sprake zijn van een gemeentelijke meld- of herplantplicht indien er bomen worden gekapt.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, hollen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 1.11	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X	X				Werken buiten broedseizoen. Anders→ Broedvogelcheck
Vogels	Ransuil Boomvalk	Mogelijk		X				Indien rij eiken aan de noordzijde wordt gekapt-> onderzoek jaarrond beschermde nestplaatsen
Vleermuizen	Boombewonende Soorten	Mogelijk			X			Indien groepje oudere eiken wordt gekapt -> onderzoek verblijfplaatsen Indien rij eiken aan de noordzijde wordt gekapt-> onderzoek verblijfplaatsen
Divers	Divers	Ja	X			X	X	Zorgplicht

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Het project kan naar ons inzien doorgang vinden, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Houtopstanden

Indien bomen in het plangebied worden gekapt, adviseren we om bij de gemeente te informeren of er sprake is van een meld- en/of herplantingsplicht.

3.2.2 Jaarrond beschermde nestplaatsen

In de rij eiken aan de noordzijde van het plangebied bevindt zich een (oud) eksternest. Hoewel de nestplaats van een ekster niet jaarrond beschermd is, kan deze nestlocatie ook gebruikt worden door soorten als ransuil en boomvalk. Dit zijn beide soorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Indien deze rij eiken wordt gekapt dan is het noodzakelijk een onderzoek uit te laten voeren naar de aan- of afwezigheid van nestplaatsen van ransuil en boomvalk.

3.2.3 Algemene broedvogels

Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Vooral bomen, houtwal en de braakpercelen bieden geschikt broedhabitat. We adviseren daarom om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden.

Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd. Eventueel kan voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcheck worden uitgevoerd, zodat in delen van het plangebied waar geen verstoring op kan treden reeds tijdens het broedseizoen kan worden gewerkt. De verwachting is echter dat er verspreid over het plangebied broedgevallen zullen zijn.

3.2.4 *Vleermuizen*

Het groepje van drie oudere eiken en de rij eiken aan de noordzijde van het plangebied zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Indien bomen in dit groepje van drie oudere eiken of de rij eiken aan de noordzijde van het plangebied worden gekapt, dan is het noodzakelijk een onderzoek uit te laten voeren naar de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen in deze bomen. Andere groenstructuren zijn niet geschikt als verblijfplaats. In het gebied zijn geen (essentiële) vliegroutes of essentieel foerageergebied aanwezig.

3.2.5 *Zorgplicht*

Er kunnen enkele soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt in geval van schade aan deze soorten (bv bruine kikker, veldmuis, huisspitsmuis enz.). De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving (bijvoorbeeld amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland. Mits eventuele aangetroffen dieren de kans krijgen om te vluchten en eventuele aangetroffen dieren worden verplaatst naar een plek in de omgeving die niet onder invloed staat van werkzaamheden, wordt voldaan aan de zorgplicht. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

3.3 Overzicht vervolgstappen

De uitvoering van voornoemde plannen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Vogels:** Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli) óf voor aanvang werk broedvogelcheck uit laten voeren zodat in specifieke delen van het plangebied tijdens het broedseizoen gewerkt kan worden.
- **Vogels:** Indien kap rij eiken aan de noordzijde → nader onderzoek jaarrond beschermde nesten
- **Vleermuizen:** Indien het groepje van drie oudere eiken wordt gekapt; Nader onderzoek aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen.
- **Vleermuizen:** Indien de rij eiken aan de noordzijde van het plangebied wordt gekapt; Nader onderzoek aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen.
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** Naleven van de zorgplicht.
- **Houtopstanden:** Indien kap bomen: informeren of er sprake is van een meld- en/of herplantingsplicht bij de Gemeente Midden Drenthe.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Natuur van Nederland 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Uchelen, E. van (2010). Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Bronnen internet

Kaarten provinciale natuurbeheerplannen Bij12
<https://flamingo.bij12.nl/pnl-viewer/app/PNLNatuurbeheerplan>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
www.telmee.nl

Kaart NatuurNetwerkNederland provincie Drenthe
https://geo.drenthe.nl/geoportaal/src/?lang=nl&topic=ehs&bgLayer=openbasiskaart.nl&catalogNodes=1,26,28,29&layers=GBI.FO_MASK_DR_NL,GBI2015.NAT_EHS_2015_V-defensie,GBI_NAT_NNN_2018_V&X=540750.00&Y=239010.00&zoom=7

Ravon
<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon
<https://www.sovon.nl/nl>

Synbiosys Alterra kaartenmachine Natura 2000-gebieden
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Verspreidingsatlas planten FLORON
<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Zoogdiervereniging
www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Drenthe

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Drenthe vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Drenthe is te vinden op <https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/natuur/wnb/@125291/soortenbescherming/>

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Drenthe.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ondergrondse woelmuis	
Ree	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Drenthe, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen, niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Drentse gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.